

III. Nadvoren sektor

Vo prvata polovina od 2003 godina vo nadvoren-trgovskata razmena na Republika Makedonija se ostvareni povolni dve`ewa izrazeni preku pointenziven porast na izvozot vo odnos na uvozot. Po za`lenuvaweto na Republika Makedonija vo Svetskata trgovska organizacija (STO), kontinuirano se odviva usoglasuvawe na zakonskata regulativa so standardite na ovaa organizacija. Vo ovoj kontekst, vo 2003 godina vo golema mera e poednostavena carinskata postapka so cel poefikasen protok na stoki. Devizniot kurs na denarot vo odnos na evroto vo prvoto polugodie od 2003 godina se odr`a stabilen, pri `to NBRM u`estvuva `e na devizniot pazar so soodvetni intervencii vo nasoka na odr`uvawe na stabilnosta na devizniot kurs, kako intermedijaren target na monetarnata politika. Od krajot na januari 2003 godina zapo`na primenata na noviot na`in na trgovawe na devizniot pazar, baziran vrz pazaren princip, koj obezbeduva pogolema efikasnost i transparentnost. Pritoa, vo analiziraniot period bruto deviznite rezervi na NBRM zabele`aa zgolemuwawe vo sporedba so sostojbata na krajot na 2002 godina. Zna`ajno e da se istakne deka Republika Makedonija vo april 2003 godina sklu`i Stand By aran`man so MMF, koj pretstavuva odraz na poddr`kata od ovaa institucija na ekonomskite reformi vo zemjata.

3.1. Bilans na pla`awa

Nepovolnitate dve`ewa vo tekovната сметка od bilansot na pla`awa na Republika Makedonija registrirani vo 2002 godina, se zadr`aa i vo prvata polovina na 2003 godina. Taka, vo prvoto polugodie od 2003 godina, deficitot na tekovната сметка na bilansot na pla`awa dostigna 187,0 milioni SAD dolari (10,5% od BDP ostvaren vo prvite `est meseci od 2003 godina), `to sporedeno so istiот period od prethodната godina pretstavuva zgolemuwawe od 22,6 milioni SAD dolari. Pritoa, deficitot na tekovната сметка od platniот bilans glavno se dol`i na deficitot vo trgovskiот bilans, odnosno pogolemiот uvoz vo odnos na izvoz na stoki.

Tabela 16

Bilans na pla}awa na Republika Makedonija¹
(vo milioni SAD dolari)

	2002						2003		
	KV.1	KV.2	KV.1+KV.2	KV.3	KV.4	VKUPNO	KV.1	KV.2	KV.1+KV.2
1. Tekovni transakcii	-104.36	-60.00	-164.36	-37.07	-123.82	-325.25	-114.97	-72.00	-186.97
STOKI, neto	-181.35	-176.60	-357.95	-163.17	-246.44	-767.56	-214.87	-199.13	-414.00
Izvoz, f.o.b.	243.02	263.01	506.03	304.70	299.77	1,110.49	292.82	355.27	648.09
Uvoz, f.o.b. ²	-424.36	-439.61	-863.97	-467.87	-546.21	-1,878.05	-507.69	-554.41	-1,062.10
USLUGI, neto	-6.56	-4.81	-11.37	-6.78	-6.49	-24.64	-8.37	-5.16	-13.53
DOHOD, neto	-17.64	-4.98	-22.62	-11.26	2.50	-31.38	-8.46	-12.67	-21.13
od koj: kamata, neto	-13.53	0.86	-12.67	-6.74	-0.83	-20.24	-12.15	-2.45	-14.60
TEKOVNI TRANSFERI, neto	101.18	126.40	227.58	144.13	126.61	498.32	116.72	144.97	261.69
Oficijalni	47.33	20.95	68.28	13.73	18.37	100.37	23.53	29.46	52.99
Privatni	53.85	105.45	159.30	130.40	108.24	397.95	93.19	115.51	208.70
2. Kapitalni i finansiski transakcii	115.84	75.58	191.42	21.04	124.75	337.20	97.47	52.50	149.97
KAPITALNI TRANSAKCII, neto	1.26	2.65	3.91	1.83	2.52	8.26	-0.30	-1.89	-2.19
Kapitalni transferi, neto	2.73	2.69	5.42	1.87	2.52	9.81	-0.29	-1.86	-2.15
Oficijalni	2.73	2.69	5.42	1.87	2.64	9.93	0.00	0.00	0.00
Drugi	0.00	0.00	0.00	0.00	-0.11	-0.11	-0.29	-1.86	-2.15
Steknuvawe/raspolagawe so neproizvodni i nefinansiski sredstva	-1.47	-0.04	-1.51	-0.04	0.00	-1.56	-0.01	-0.02	-0.03
FINANSISKI TRANSAKCII, neto	114.58	72.92	187.50	19.21	122.23	328.94	97.76	54.38	152.14
Direktni investicii, neto	2.83	16.12	18.95	44.52	13.58	77.05	4.48	17.87	22.35
Portfolio investicii, neto	0.00	0.32	0.32	-0.29	0.32	0.35	0.28	2.58	2.86
Drugi investicii, neto	124.52	34.83	159.35	-65.74	27.36	120.97	17.91	117.01	134.92
Trgovski krediti, neto	8.39	21.83	30.22	-28.45	63.89	65.66	56.69	34.54	91.23
Zaemi, neto	9.13	-16.60	-7.47	12.22	-31.03	-26.28	-37.92	26.62	-11.30
Valuti i depoziti ³ , neto	99.70	24.29	123.99	-55.73	-15.14	53.12	-8.36	44.71	36.35
od koj: monetarna vlast, neto	71.18	-11.09	60.09	1.38	7.33	68.79	-8.71	14.09	5.38
komercijalni banki, neto	160.80	40.09	200.89	-48.25	-31.98	120.66	-1.48	17.91	16.43
naselenie, neto	-132.28	-4.71	-136.99	-8.85	9.51	-136.33	1.83	12.71	14.54
Drugi, neto	7.30	5.31	12.61	6.23	9.63	28.48	7.50	11.14	18.64
Bruto oficijalni rezervi ^{3,4}	-12.77	21.65	8.88	40.72	80.98	130.57	75.09	-83.08	-7.99
3. Gre{ki i propusti	-11.48	-15.57	-27.05	16.04	-0.93	-11.95	17.51	19.50	37.01

1) Prethodni podatoci

2) Uvozot e prik{an na f.o.b. paritet soglasno V izdanie na prira~nikot za platen bilans od MMF. Presmetkata na c.i.f.-f.o.b. faktorot kako procent od uvozot c.i.f. iznesuva 4,20%.

3) Zgolemuwawe na sredstvata se bele`i so negativan znak.

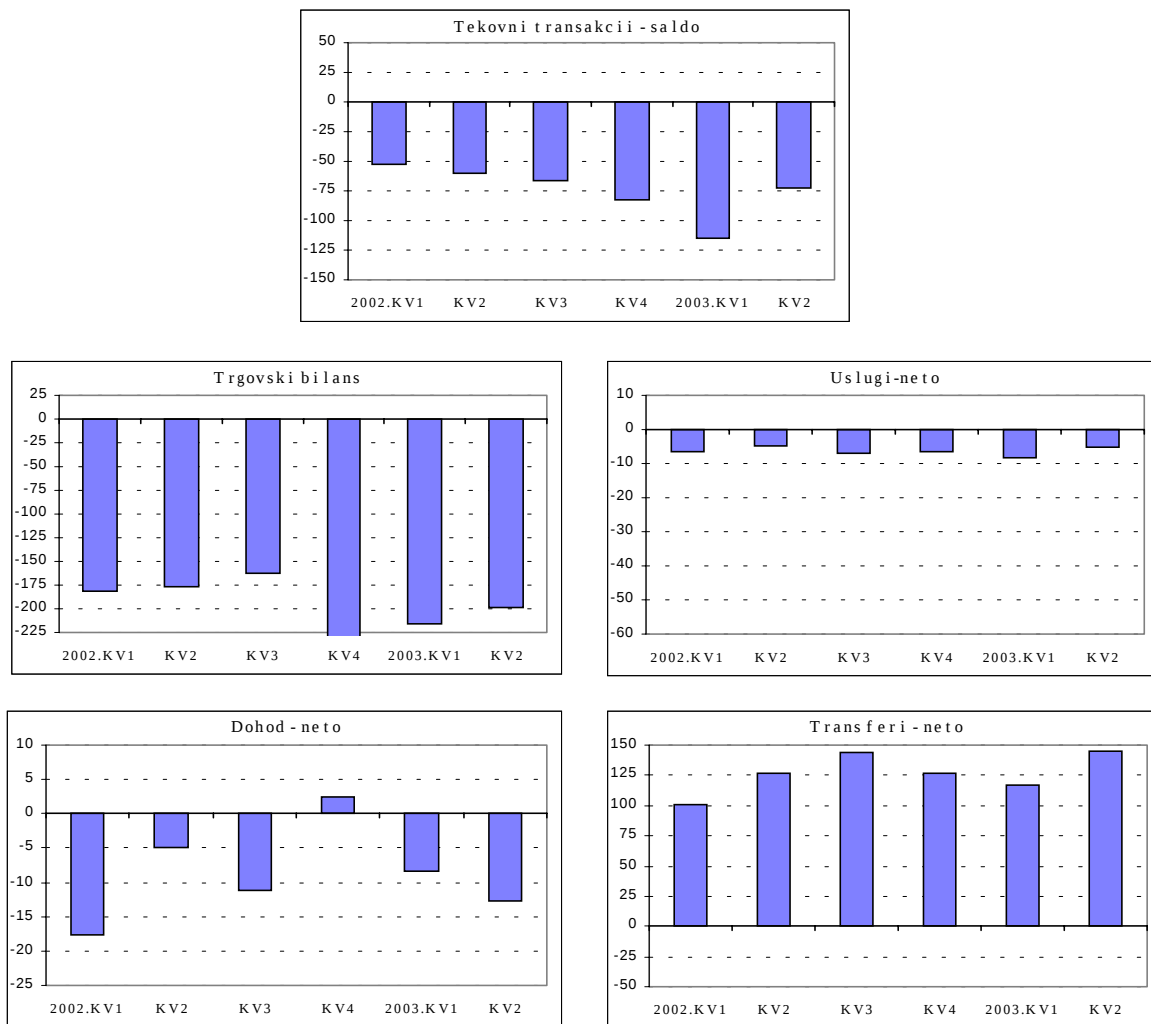
4) Bez monetarno zlato i kursni razliki; Dobienite sredstva od sukcesijata na porane { na SFRJ vo maj 2003 godina ne se platno-bilansna transakcija, zaradi {to istite se vkluceni samo vo sostojbite na deviznite rezervi, a ne i vo promenite.

Zgolemenata doma{na pobaruva~ka, inicirana od postepenoto revitalizirawe na makedonskata ekonomija, vo prvoto polugodie od 2003 godina uslovi zgolemuwawe na uvozot, so ogled na uvoznata zavisnost na doma{noto proizvodstvo. I pokraj istovremenoto zgolemuwawe na izvozot, toa rezultira {e so deficit vo trgovskiot bilans, koj vo prvata polovina od 2003 godina dostigna 414,0 milioni SAD dolari¹⁶, {to pretstavuva zgolemuwawe od 56,1 milion SAD dolari vo odnos na istiot period od 2002 godina. Pritoa, uvozot na stoki iznesuva 1.062,1 milion SAD dolari i e povisok za 198,1 milion SAD dolari sporedeno so istiot period od prethodnata godina, pri {to stavkata "uvoz na stoki za dorabotka" iznesuva 233,1 milion SAD dolari (porast od 57,9 milioni SAD dolari). Izvozot na stoki vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva 648,1 milion SAD dolari i vo odnos na istiot period od minatata godina zabele`a pomalku intenziven porast sporedeno so uvozot (porast od 142,1 milion SAD dolari).

¹⁶ Deficitot na trgovskata smetka vo bilansot na pla}awa se razlikuva od deficitot kaj nadvoro {no-trgovskata razmena prik{an spored oficijalnite podatoci, zaradi toa {to uvozot vo bilansot na pla}awa se prik{uva na f.o.b. osnova, dodeka oficijalnata statistika go prik{uva istiot na c.i.f. osnova.

Grafikon 23

Komponenti na tekovната сметka na bilansot na pla}awa
(vo milioni SAD dolari)

Vo tekovната сметka od platniot bilans, vo prvoto polugodie od 2003 godina kaj stavkata usluga be {e registriran deficit vo iznos od 13,5 milioni SAD dolari, { to vo odnos na isti period 2002 godina pretstavuva porast od 2,2 milioni SAD dolari. Toa se dol`i na zgolemeiot deficit kaj kategorijata transportni usluga, dodeka kaj uslugite od turizam i ostanatite usluga¹⁷ se registrirani pogolemi prilivi od odlivi, osobeno vrz osnova na telekomunikaciski usluga i investiciski raboti.

Kaj dohodot, kako komponenta na tekovната сметka od platniot bilans, vo prvata polovina od 2003 godina e registriran deficit od 21,1 milion SAD dolari, { to vo odnos na isti period od prethodната godina pretstavuva namaluvawe za 1,5 milioni SAD dolari. Deficitot glavno se dol`i na odlivite vrz osnova na dividendi kon nerezidenti. Od druga strana, vo ramki na kategorijata "kamata, neto" ostvaren e deficit zaradi povisokiot iznos na platena kamata kon oficijalnite i privatni kreditori i plateni kamati na depoziti na nerezidenti, nasproti ostvarenite kamatni prilivi na oficijalnite devizni rezervi i deviznite depoziti na bankite vo stranstvo.

¹⁷ Vo kategorijata ostanati usluga se opfateni: usluga vo telekomunikacii, investiciski usluga, osiguruvawe, delovni usluga i dr.

Neto transferite vo prvoto polugodie od 2003 godina dostignaa 261,7 milioni SAD dolari, { to vo odnos na istiot period od minatata godina pretstavuva zgolemuвање od 34,1 milion SAD dolari. Toa se dol`i na zgolemeniot suficit kaj privatnite transferi (za 49,4 milioni SAD dolari), pri { to najintenziven priliv e ostvaren vrz osnova na neto otkupena efektivna, a potoa sleduvaat prilivite vrz osnova na doznaki od stranstvo. Oficijalnite transferi vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 53,0 milioni SAD dolari, pri { to najvisoko u~estvo imaat realizirane pari~ni prilivi od SAD i EU.

Najgolemiot del od deficitot na tekovната сметka od bilansot na pla}awa vo prvoto polugodie od 2003 godina be{e finansiran preku kapitalno-finansiskata сметka, koja ostvari suficit od 150,0 milioni SAD dolari, { to vo odnos na istiot period od 2002 godina pretstavuva namaluvawe od 41,5 milioni SAD dolari. Toa prvenstveno se dol`i na realiziraniot suficit kaj finansiskata сметka, koj iznesuva 152,2 milioni SAD dolari, { to glavno proizleguva od pozicijata "drugi investicii, neto" (pozitivno saldo 134,9 milioni SAD dolari). Vo ramki na ovaa pozicija, vo prvoto polugodie od 2003 godina neto prilivot od trgovski krediti iznesuva 91,2 milioni SAD dolari, { to uka`uva na zgolemeno kreditirawe od stranstvo na doma{nite uvoznici (porast od 61,0 milioni SAD dolari vo sporedba so prvoto polugodie od 2002 godina). Od druga strana, kategorijata zaemi vo prvoto polugodie od 2003 godina zabele`a neto odliv od 11,3 milioni SAD dolari, { to se dol`i na povisok iznos na otplate vrz osnova na glavnina po koristenie srednoro~ni i dolgoro~ni zaemi i krediti, otkolku povle~eni sredstva od stranski kreditori. Kategorijata "valuti i depoziti, neto" vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva{e 36,3 milioni SAD dolari, { to upatuvaa na namaluvawe na deviznite sredstva na bankite i kaj naselenieto.

Stranskite direktni investicii vo Republika Makedonija, vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuvaa 22,4 milioni SAD dolari, { to vo odnos na istiot period od 2002 godina pretstavuva zgolemuвање od 3,4 milioni SAD dolari. Od aspekt na distribucijata po dejnosti, najgolem iznos na stranski direktni investicii e registriran vo prehranbenata industrija, a potoa sleduvaat bankarskiot sektor, trgovijata na golemo, pe~atarskata dejnost i hemiskata industrija.

Bruto oficijalnite rezervi¹⁸ na Narodna banka na Republika Makedonija vo prvoto polugodie od 2003 godina bele`at zgolemuвање od 8,0 milioni SAD dolari. Pritoa, stavkata "gre{ki i propusti" iznesuva 37,0 milioni SAD dolari, { to se dol`i na neidentifikuvani prilivi.

3.2. Nadvore { no-trgovska razmena¹⁹

Vo prvata polovina od 2003 godina, be{e registrirano intenzivirawe na nadvore{no-trgovskata razmena na Republika Makedonija, kako zna~aen segment za konsolidirawe na ekonomskata aktivnost. Taka, nadvore{no-trgovskata razmena vo periodot januari-juni 2003 godina iznesuva{e 1.761,3 milioni SAD dolari, { to vo odnos na istiot period od prethodnata godina pretstavuva zgolemuвање od 24,5%. Analizirano po komponenti, podinami~en porast bele`i izvozot, pri istovremen

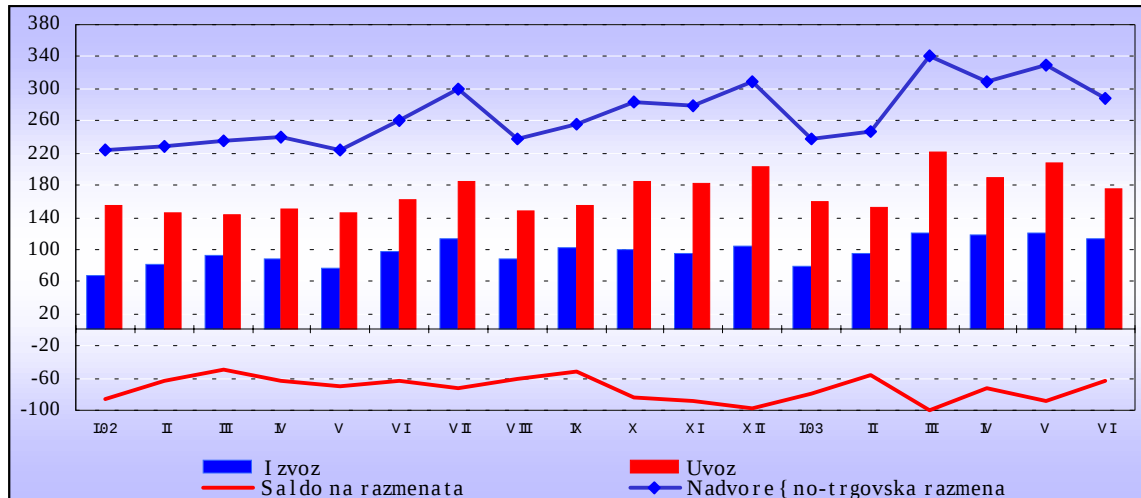
¹⁸ Podatokot za bruto oficijalnite rezervi prika`an vo bilansot na pla}awa se razlikuva od podatokot za bruto deviznite rezervi spored oficijalnite podatoci poradi toa { to vo statistikata na bilansot na pla}awa se isklukuvaat intervalutarnite razliki.

¹⁹ Prethodni podatoci od Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija

porast i na uvozot, iniciran od uvoznata zavisnost na makedonskata ekonomija, a delumno i od namaluvaweto na carinsките stapki na surovinite i repromaterijalite po vlezot vo Svetskata Trgovska Organizacija (STO).

Grafikon 24

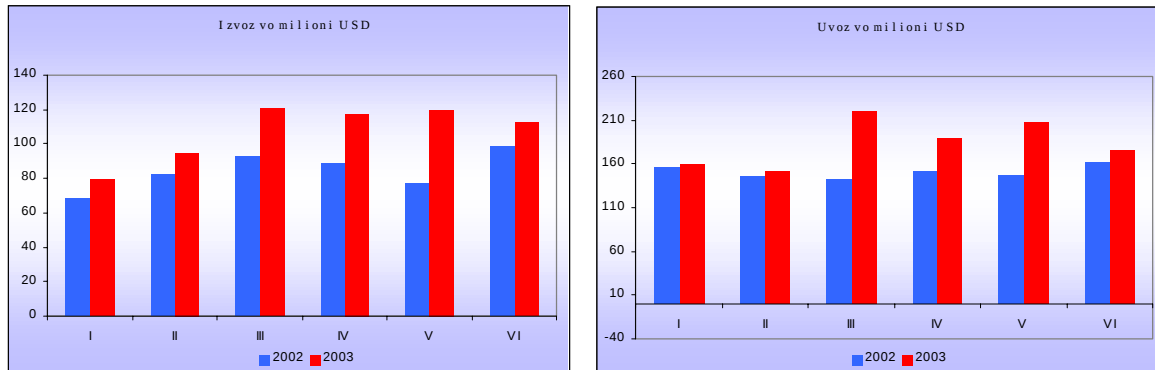
Nadvore { no-trgovska razmena na Republika Makedonija
(vo milioni SAD dolari)

Izvozot na stoki od Republika Makedonija vo prvite {est meseci od 2003 godina iznesuva {e 650,6 milioni SAD dolari, {to vo sporedba so istiot period od prethodnata godina pretstavuva zgolemuвање od 28,0%. Spored podelбата na sektori i otseci zasnovana vrz sistemot na meunarodna trgovska klasifikacija, vo struktura na izvozot vo periodot januari-juni 2003 godina dominantno u{estvo ima oblekata (29,5%), a potoa sleduvaat `elezoto i `elikot (19,8%) i tutunot i pijalacite (9,2%). Pritoa, vo analiziraniot period sporedeno so istiot period od prethodnata godina, plasmanot na obleka bele`i zgolemuвање od 30,5%. Proizvodite na tekstilnata industrija kako zna{ajna izvozna kategorija bele`at zgolemen izvoz, no faktot deka se izvezuvaat vo najgolem del dorabotki uka`uva na slabo primarno proizvodstvo na ovaa granka. Podobrenite proizvodstveni performansi na `eli`nata industrija vo analiziraniot period rezultiraa so pogolema izvozna aktivnost {to glavno se dol`i na zajaknatoto integraciono povrzuvawe na proizvoditelite od Jugoisto`na Evropa na nivo na ovaa granka vo nasoka na nejkino unapreduвање. Taka, plasmanot na `elezo i `elik registrira dinamizirawe od 75,9%. Od druga strana, izvozot na tutun i pijalaci bele`i pad od 0,8%. Pritoa, strukturno, po oddelni proizvodi, najgolemo u{estvo vo izvozot na Republika Makedonija vo prvata polovina od 2003 godina imaat toplovalanite proizvodi od `elezo, `enskite bluzi i ko{uli i ma{kite ko{uli od pamuk.

Grafikon 25

Izvoz i uvoz na Republika Makedonija

Vo prvoto polugodie od 2003 godina, uvozot na Republika Makedonija iznesuva { e 1.110,7 milion SAD dolari, { to pretstavuva porast od 22,6% vo odnos na istiot period od prethodnata godina. Nabquduvano po kategorii na proizvodi, vo periodot januari - juni 2003 godina najdinami~no zgolemuwawe na uvozot e registrirano kaj `elezoto i ~elikot (za 61,2%); naftata i naftenite proizvodi (za 43,5%) i uvozot na farmacevtski i medicinski proizvodi (za 36,7%). Od strukturen aspekt, najgolemo u~estvo vo uvozot ima naftata (11,6% od vkupniot uvoz); patni~kite vozila (4,9% od vkupniot uvoz) i `elezoto i ~elikot (3,0%). Pritoa, visokiot uvoz na mineralni goriva vo Republika Makedonija vo mart 2003 godina, zaradi o~ekuvaniot porast na cenata na naftata na svetskite berzi pred voeniot napad vrz Irak, be { e glaven faktor za intenzivniot uvoz vo prvoto polugodie od 2003 godina. Vo ist pravec deluva { e i uvozot na oprema za vtoriot mobilni operator, realiziran vo tekot na vtoriot kvartal od godinata.

Tabela 17

Nadvore { no-trgovska razmena na Republika Makedonija vo periodot I-VI. 2003 godina

	(vo milioni SAD dolari)		
	I-VI. 2003 (milioni SAD dolari)	Promeni vo odnos na I-VI. 2002 (milioni SAD dolari)	(%)
Vkupna razmena	1,761.3	346.7	24.5
Izvoz	650.6	142.2	28.0
Uvoz	1,110.7	204.5	22.6
Saldo (izvoz-uvoz)	-460.1	-62.3	15.7

Izvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija

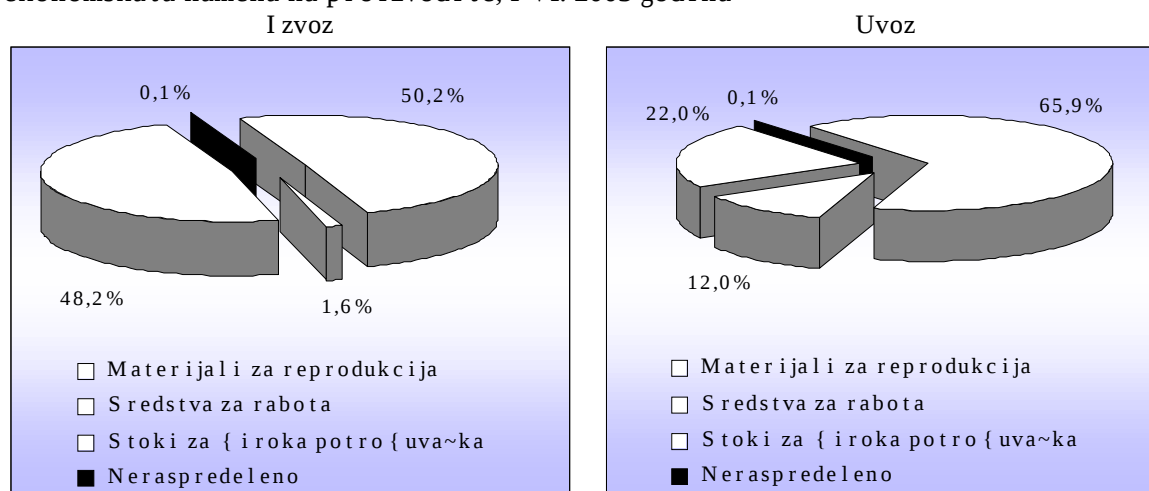
Vo periodot januari-juni 2003 godina kumuliraniot deficit vo nadvore { no-trgovskata razmena na Republika Makedonija e povisok za 15,7% vo odnos na istiot period od prethodnata godina, so { to toj dostigna 460,1 milion SAD dolari (prodlabo~uvawe na de ficitot od 62,3 milioni SAD dolari).

Analizirano spored ekonomskata namena na proizvodite, izvozot vo prvata polovina od 2003 godina, se karakterizira so nepovolno strukturno pridvi `uvawe na komponentite, odnosno namaluvawe na u~estvoto na proizvodite so povisok stepen na finalizacija. Imeno, na stranata na izvozot, stokite za { iroka potro { uva~ka go namalija u~estvoto za 2,0 procentni poeni, koe iznesuva 48,2%, a materijalite za reprodukcija go zgolemija u~estvoto za 2,7 procentni poeni, so { to toa dostigna 50,2%. Na stranata na uvozot, u~estvoto na materijalite za reprodukcija e zgolemeno za 2,2 procentni poeni, pri istovremen pad na u~estvoto na stoki za { iroka potro { uva~ka za 1,3 procentni poeni. Taka, vo periodot januari-

juni 2003 godina, u~estvoto na materijalite za reprodukcija dostigna 65,9%, dodeka u~estvoto na stokite za { iroka potro { uva~ka se svede na 22,0% od vkupniot uvoz.

Grafikon 26

Stokovna razmena na Republika Makedonija spored ekonomskata namena na proizvodite, I-VI. 2003 godina

Spored grupaciji na zemji, vo prvite {est meseci od 2003 godina, 55,6% od vkupno izvezenite stoki bea plasirani vo Evropskata Unija (EU), dodeka 45,0% od vkupniot uvoz na stoki vo Republika Makedonija poteknuva od ovaa integracija. Pritoa, vo soglasnost so dolgoro~nata orientacija na Republika Makedonija za pristapuvawe kon EU, izvozot kon ovaa grupacija na zemji e intenziviran, odnosno ostvari porast od 33,9%, sporedeno so istiot period od minatata godina. Istovremeno, vo prvoto polugodie od 2003 godina uvozot od EU bele`i zgolemuwawe od 24,2%. Vo razmenata so EU dominiraat toplovalanite proizvodi od `elezo i ~elik i tekstilnite proizvodi. Pokrienosta na uvozot so izvoz vo prvite {est meseci od 2003 godina so EU iznesuva 72,3%. Vo trgovskite odnosi na Republika Makedonija so republikite od porane { na SFRJ, vo prvata polovina od 2003 godina, izvozot e zgolemen za 16,9%, dodeka uvozot od ovoj region bele`i porast od 17,3%, so {to pokrienosta na uvozot so izvoz iznesuva 88,7%. Pritoa, republikite od porane { na SFRJ u~estvuvaat so 26,9% vo makedonskiot izvoz i 17,8% vo vkupniot uvoz. So ogled na orientiranosta na Republika Makedonija kon zapadno-evropskite pazari, kon isto~no evropskite zemji se izvezuvaat samo 4,5% od vkupното proizvodstvo nameneto za izvoz, dodeka 21,5% od vkupniot uvoz poteknuva od ovaa grupacija na zemji (glavno od Bugarija i Rusija). Pritoa, vo analiziraniot period sporedeno so istiot period od minatata godina, evidentiran e porast na plasmanot od 22,7%, dodeka obemot na uvezeni stoki od ovoj region e pogolem za 15,2%.

Tabela 18

Nadvore { no-trgovska razmena na Republika Makedonija spored ekonomski grupaciji na zemji vo periodot I-VI. 2003 godina
(po tekoven kurs)

	Izvoz			Uvoz			(po tekoven kurs)	
	(mil. SAD dolari)		indeks I-VI.2003 I-VI.2002	(mil. SAD dolari)		indeks I-VI.2003 I-VI.2002	Struktura	
	I-VI.2002	I-VI.2003		I-VI.2002	I-VI.2003		izvoz (%)	uvoz (%)
							I-VI.2003	
VKUPNO	508.4	650.6	128.0	906.2	1110.7	122.6	100.0	100.0
Razvieni zemji	323.0	424.6	131.4	491.8	609.7	124.0	65.3	54.9
EU	270.2	361.8	133.9	402.6	500.2	124.2	55.6	45.0
EFTA	11.8	15.2	129.1	11.0	12.9	117.2	2.3	1.2
Drugi razvieni zemji	41.1	47.5	115.7	78.2	96.7	123.7	7.3	8.7
Isto~no evropski zemji	24.1	29.6	122.7	150.0	172.9	115.2	4.5	15.6
Zemji vo razvoj	8.6	20.0	233.3	53.8	63.6	118.2	3.1	5.7
Republiki od porane { na SFRJ	149.6	174.9	116.9	168.1	197.2	117.3	26.9	17.8
Ostanati zemji	2.0	1.6	80.6	39.4	67.3	170.6	0.2	6.1

Izvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija

Analizata od aspekt na oddelni zemji, vo prvata polovina od 2003 godina, uka `uva na dominantno u~estvo na Germanija, Grcija i Srbija i Crna Gora vo strukturata na stokovna razmena na Republika Makedonija so stranstvo (zbirno u~estvo od 43,6%). Pritoa, sporedeno so istiot period od 2002 godina, izvozot kon Germanija bele `i porast od 17,2%, a uvozot za 13,0%. Izvozot kon Grcija ostvari porast od 65,6%, a uvozot od 63,6%. Izvozot kon Srbija i Crna Gora e zgolemen za 15,7%, a uvozot e povisok za 26,9%. Pokrienosta na uvozot so izvoz vo odnos na Germanija, Grcija i Srbija i Crna Gora iznesuva 93,9%, 50,1% i 117,5%, soodvetno, { to poka `uva deka od trite najzna~ajni partneri suficit vo razmenata e ostvaren edinstveno so Srbija i Crna Gora.

Tabela 19

Deset najgolemi trgovski partneri na Republika Makedonija
vo periodot I-VI. 2003 godina
(po tekoven kurs)

	Obem na stokovna razmena vo milioni SAD dolar i		I zvoz vo milioni SAD dolari		Uvoz vo milioni SAD dolari		Pokrienost na uvozot so izvoz
	U~estvo	U~estvo	U~estvo	U~estvo			
	I-VI. 2003						
REPUBL I KA MAKEDON I JA	1,761.3	100.0	650.6	100.0	1,110.7	100.0	58.6
od toa:							
Germanija	277.9	15.8	134.6	20.7	143.3	12.9	93.9
Grcija	260.7	14.8	87.0	13.4	173.7	15.6	50.1
Srbija i Crna Gora	228.9	13.0	123.7	19.0	105.2	9.5	117.5
I talija	109.4	6.2	53.7	8.3	55.7	5.0	96.4
Bugarija	81.4	4.6	12.1	1.9	69.3	6.2	17.4
Slovenija	67.8	3.8	9.6	1.5	58.2	5.2	16.4
Rusija	65.7	3.7	6.1	0.9	59.6	5.4	10.1
SAD	63.3	3.6	30.4	4.7	32.9	3.0	92.2
Hrvatska	60.1	3.4	31.4	4.8	28.7	2.6	109.4
Ukraina	57.6	3.3	0.6	0.1	56.9	5.1	1.1
Vkupno (10 najgolemi partner i)	1,272.7	72.3	489.0	75.2	783.6	70.6	62.4

Izvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija

Od aspekt na izvr {uvaweto na Dogovorite za slobodna trgovija, pozitivni efekti koi deluvaat vo nasoka na namaluvawe na trgovskiot deficit, osven vo razmenata so Srbija i Crna Gora, se ostvareni i vo razmenata so Hrvatska, kako eden

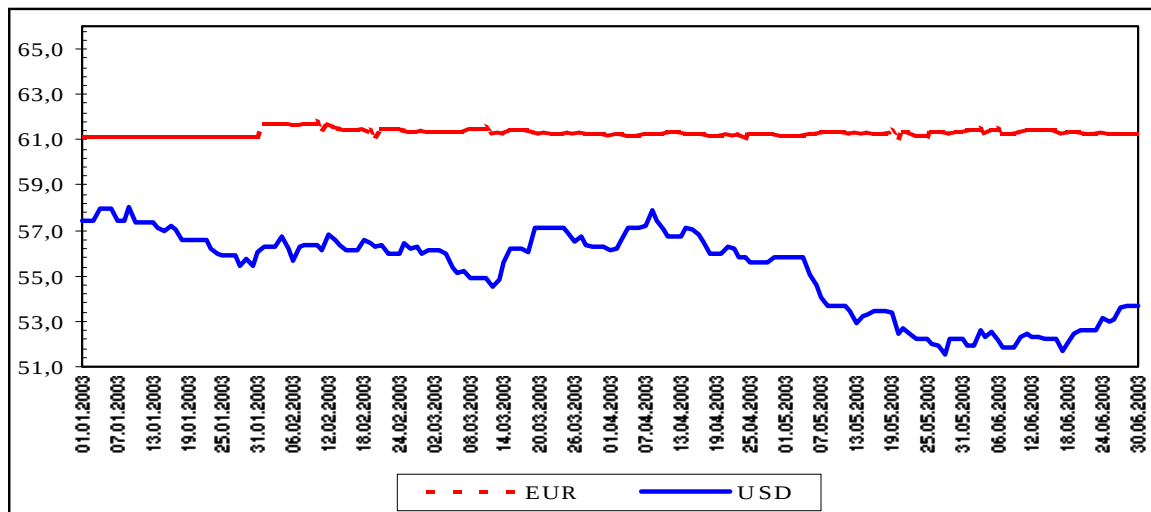
od desette najznačajni trgovski partneri na Republika Makedonija. Taka, vo periodot januari-juni 2003 godina pokrienosta na uvozot so izvoz kon Hrvatska iznesuva {e 109,4%. Ostvareniot suficit vo razmenata so ova zemja delumno se dol`i na Dogovorot za izmenuvawe i dopolnuvawe na Dogovorot za slobodna trgovija so {to bea me|usebno ukinati uvoznite carini i posebnite dava~ki na najgolem del od zemjodelsko-prehranbenite proizvodi. Od druga strana, vo razmenata so Slovenija ne e postignato pozna~ajno unapreduvawe na odnosite vo nasoka na povisok stepen na realizacija na koncesionite listi na stranata na izvozot na Republika Makedonija kon ova zemja. Pokrienosta na uvozot so izvoz so Slovenija iznesuva 16,4%. Vo razmenata so Bugarija, Republika Makedonija i pokraj registriraniot porast, zaradi podinami~niot uvoz od Bugarija, ostvari pokrienost na uvozot so izvoz od 17,4%.

3.3. Devizen kurs na denarot

Soglasno strategijata na NBRM za targetirawe na devizniot kurs na denarot vo odnos na evroto, vo tekot na prvata polovina od 2003 godina devizniot kurs na denarot be {e odr`uvan na stabilno nivo. Taka, na 30.06.2003 godina na devizniot pazar se razmenuvaa 61,28 denari za edno evro (depresijacija na denarot vo odnos na evroto od 0,3% sporedeno so krajot na 2002 godina). Vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, so cel odr`uvawe na stabilnosta na devizniot kurs na denarot vo odnos na evroto, NBRM na devizniot pazar izvr{i neto prodaba na devizi, soglasno povisokata pobaruva~ka za devizni sredstva. Pritoa, od 31.01.2003 godina se izvr{i modifikacija na pristapot na intervenirawe na NBRM na devizniot pazar, koja se состоi vo pazarno kupuvawe i prodavawe na devizi, so cel vospostavuvawe na ramnote`a pome|u ponudata i pobaruva~kata za devizi, {to ovozmo`i odr`uvawe na stabilnost na devizniot kurs na denarot vrz pazarni na~ela.

Grafikon 27

Nominalen devizen kurs na denarot na devizniot pazar

Na menuva~kiot pazar, vo prvoto polugodie od 2003 godina ponudata na devizi ja nadminuva {e pobaruva~kata, {to ovozmo`i namaluvawe na pritisokot registriran na krajot na 2002 godina. Taka, nasproti sostojbata na krajot od 2002 godina, koga se razmenuvaa 62,30 denari za edno evro, na krajot na juni 2003 godina se razmenuvaa 61,50 denari za edno evro (apresijacija na denarot od 1,3% na menuva~kiot pazar). Dinami~ki analizirano, pritisokot na menuva~kiot pazar kon krajot na 2002 godina be {e prisuten i vo januari, koga devizniot kurs na denarot

dostigna 62,55 denari za edno evro. Vo prodol`enie, negovoto nivo kontinuirano se namaluva {e i na 30.04.2003 godina iznesuva {e 61,35 denari za edno evro, a na krajot na juni be {e pozicionirano na 61,50.

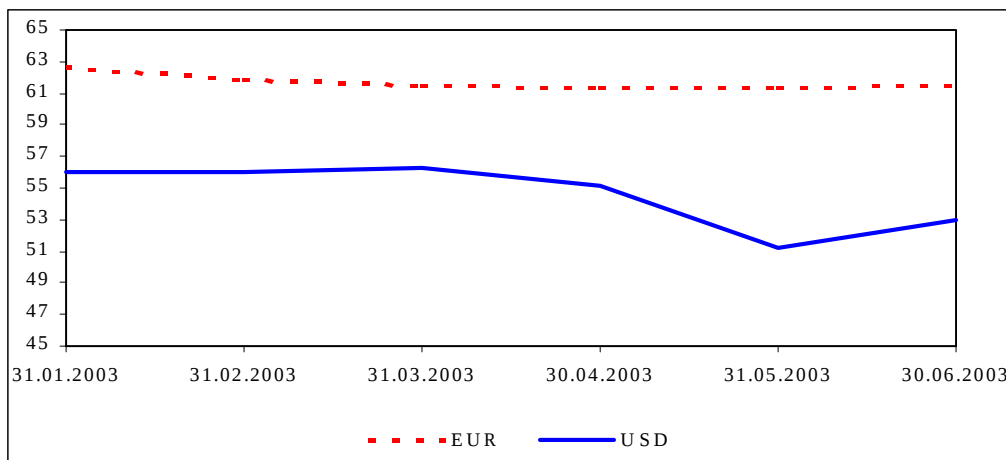
Soglasno prifatentiot monetaren koncept, devizniot kurs na denarot vo odnos na drugite svetski valuti, se formira vrz osnova na nivnite intervalutarni soodnosi so evroto na svetskite devizni berzi. Vo prvoto polugodie na 2003 godina, bea registrirani depresijativni dvi`ewa na amerikanskiot dolar vo odnos na evroto, a toa voedno znae {e i kontinuirana apresijacija na denarot vo odnos na amerikanskiot dolar na devizniot pazar sporedeno so nivoto na krajot od 2002 godina. Imeno, vo prvoto polugodie od 2003 godina, neizvesnosta okolu voeniot sudir vo Irak, koja se reflektira {e i na finansiskite pazari, vo ovoj period dovede do namaluvawe na vrednosta na amerikanskiot dolar vo odnos na evroto, glavno kako posledica na potrebata od finansirawe na trgovskiot i buxetskiot deficit na SAD. Od druga strana, trendot na jaknewe na evroto (18 meseci po negovoto fizi~ko voveduvawe), delumno gi odrazuva pro{iruvaweto i prodlabo~uvaweto na finansiskite pazari vo Evropskata Unija, namalenite finansiski tro{oci, namaluvaweto na rizikot na devizen kurs i, sledstveno na toa, namaluvawe na kamatniot rizik.

Analizirano dinami~ki vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, na 04.01.2003 godina, amerikanskiot dolar go dostigna maksimumot vo odnos na evroto (1,0382 dolari za evro), dodeka na 28.05.2003 godina, dolarot go zabele`a svojot ~etirigodi {en minimum vo odnos na evroto (1,1896 dolari za edno evro). Imaj}i predvid deka na 7 Dekemvri 2002 godina, be {e re~isi vospostaven paritet pome|u ovie dve valuti (1,001 dolari za evro) vakvite fluktuacii se javija za relativno kratok period i se odraz na visokata ~uvstvitelnost na svetskite finansiski pazari na dvi`ewata vo globalnata ekonomija. Soglasno vakvite dvi`ewa na svetskite devizni pazari, denarot na 30.06.2003 godina zabele`a apresijacija vo odnos na amerikanskiot dolar od 8,4% (na 30.06.2003 godina se razmenuvaa 53,69 denari za eden amerikanski dolar, nasproti 58,60 denari za eden amerikanski dolar na krajot na 2002 godina).

Grafikon 28

Nominalen devizen kurs na denarot na menuva~kiot pazar

(sreden devizen kurs na kraj na mesec)

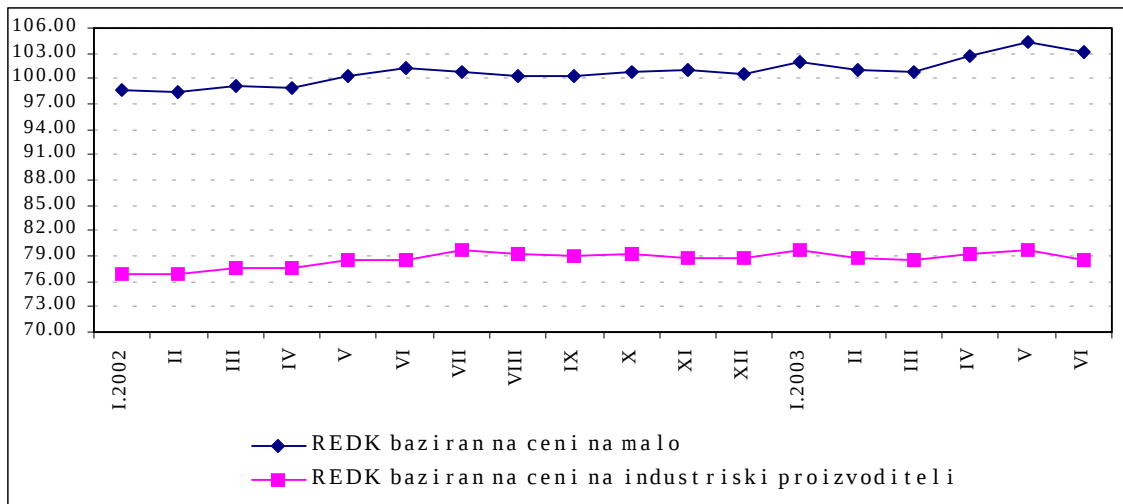
Dvi`ewata na menuva~kiot pazar gi sledat dvi`ewa na devizniot pazar. Imeno, vo periodot januari - juni 2003 godina, amerikanskiot dolar²⁰ permanentno se

²⁰ Kursot na amerikanskiot dolar e prezemen od kursnata lista za menuva~ko rabotewe na NBRM.

dvi`e { e pod nivoto od krajot na 2002 godina. Taka na 30.06.2003 godina za eden dolar se razmenuvaa 52,95 denari, za razlika od 57,79 denari za eden amerikanski dolar na 31.12.2002 godina (apresijacija na denarot od 8,4%).

Grafikon 29

Indeks na REDK na denarot

* Metodolo { kite presmetki na REDK na denarot se baziraat vrz prose~en mese~en kurs, bazi~en period e maj 1993 godina, a ponderite se presmetani od dvi`eweto na nadvore { no-trgovskata razmena vo 1998 godina.

Indeksot na realen efektiven devizen kurs (REDK) i negovite fluktuacii ovozmo`uvaat utvrduvawe na konkurentnosta na nacionalnata ekonomija nasproti nejdinite trgovski partneri. Indeksot na REDK na denarot presmetan vrz osnova na indeksot na ceni na malo, vo prvoto polugodie od 2003 godina zabele`a mala apresijacija, { to uka`uva na zadovolitelno nivo na cenovna konkurentnost. So ogleđ na nepromenetoto nivo na relativnite ceni, toa se dol`i na promenata na nominalniot efektiven devizen kurs. Istovremeno, indeksot na REDK na denarot baziran vrz indeksot na ceni na proizvođiteli na industrijski proizvođi vo prvoto polugodie od 2003 godina be { e re~isi nepromenet.

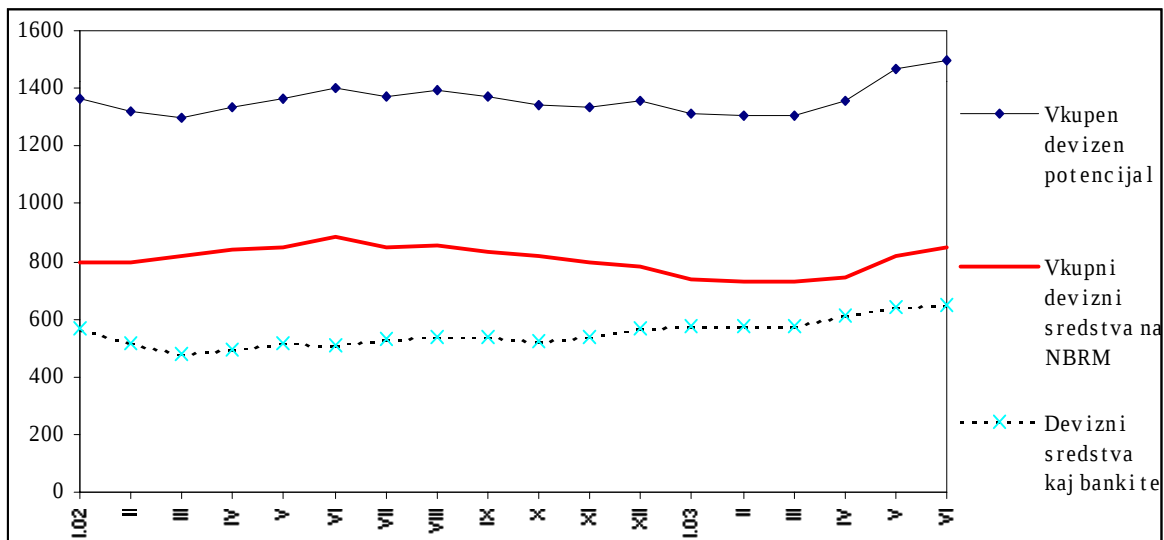
3.4. Devizni rezervi na Republika Makedonija

Vkupniot devizen potencijal²¹ na Republika Makedonija na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva { e 1.496,8 milioni SAD dolari i vo odnos na 31.12.2002 godina zabele`a porast od 142,1 milion SAD dolari, ili za 10,5%. Strukturno, porastot e determiniran od istovremeno zgolemuвање na deviznite sredstva kaj delovnite banki i deviznite sredstva na Narodna Banka na Republika Makedonija. Dinami~ki analizirano, vkupniot devizen potencijal vo najgolema mera se zgolemi vo tekot na vtoriot kvartal od 2003 godina, koga be { e registrirano pozna~ajno zgolemuвање na bruto-deviznite rezervi na NBRM, glavno kako rezultat na intervalutarni odnosi i porastot na depozitite na dr`avata vrz osnova na prilivi od stranstvo. Od aspekt na deviznite sredstva kaj bankite, vo analiziraniot period be { e registrirano zna~ajno zgolemuвање na deponiranite devizni depoziti kaj delovnite banki od strana na ekonomskite subjekti. Raste~kiot trend e rezultat na zgolemenata doverba na ekonomskite subjekti vo bankarskiot sistem, kako i postepenoto revitalizirawe na ekonomskata aktivnost.

²¹ Vkupnite devizni sredstva na NBRM i deviznite sredstva kaj depozitnite banki.

Grafikon 30

Dvi`ewe na devizniot potencijal na Republika Makedonija
(vo milioni SAD dolari)

Vkupnite devizni sredstva na NBRM vo periodot januar i - juni 2003 godina se zgolemija za 63,2 milioni SAD dolari i na krajot na juni 2003 godina dostignaa 846,9 milioni SAD dolari. Bruto deviznite rezervi na NBRM se zgolemija za 68,5 milioni SAD dolari i na 30.06.2003 godina dostignaa 803,1 milion SAD dolari. Dinami~ki analizirano, vo prvite tri meseci od 2003 godina bruto deviznite rezervi bele`ea trend na namaluvawe, glavno poradi proda`bata na devizi na delovnite banki i povisokata otplata na stranski krediti, dodeka vo tekot na vtoriot kvartal be{e registriran raste~ki trend. Vo pravec na zgolemuvawe na bruto deviznite rezervi na NBRM vo najgolema mera vlijaeja porastot na depozitite na dr`avata vrz osnova na prilivi od stranstvo, intervalutarnite odnosi, kako i kamatatata na deponirani sredstva vo stranstvo.

Analizirano po strukturni komponenti, vo prvoto polugodie od 2003 godina, najgolem neto-priliv na devizni sredstva, odnosno 75,6 milioni SAD dolari, be{e ostvaren kaj depozitite na dr`avata (od koi 17,8 milioni SAD dolari vrz osnova na sukcesijata od porane { na SFRJ), vrz osnova na realizirani prilivi od stranstvo, po sklu~uvaweto na aran`manot so MMF. Vrz osnova na intervalutarnite odnosi, bruto deviznite rezervi se zgolemija za 42,6 milioni SAD dolari. Vo ist pravec deluva {e i naplatenata kamata na neto osnova na deponiranite devizni sredstva vo stranstvo koja vo prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva {e 7,1 milion SAD dolari. Od druga strana, neto-devizen odliv vo visina od 54,3 milioni SAD dolari be{e registriran vrz osnova na realiziranata neto-proda`ba na devizni sredstva na devizniot pazar vo ramki na intervenciite na NBRM, a potoa sleduvaat odlivite vrz osnova na neto otplatite po stranski krediti od 5,2 milioni SAD dolari i neto otplatata na koristenii krediti od MMF od 3,2 milioni SAD dolari.

Obvrskite na Republika Makedonija sprema Me|unarodniot monetaren fond (MMF) na krajot na juni 2003 godina dostignaa 65,0 milioni SAD dolari. Pritoa, neto deviznite rezervi na Narodna banka na Republika Makedonija (presmetani kako razlika me|u bruto deviznite rezervi i obvrskite sprema MMF i drugi obvrski²²), dostignaa 738,2 milioni SAD dolari, {to e za 70 milioni SAD dolari pove}e od

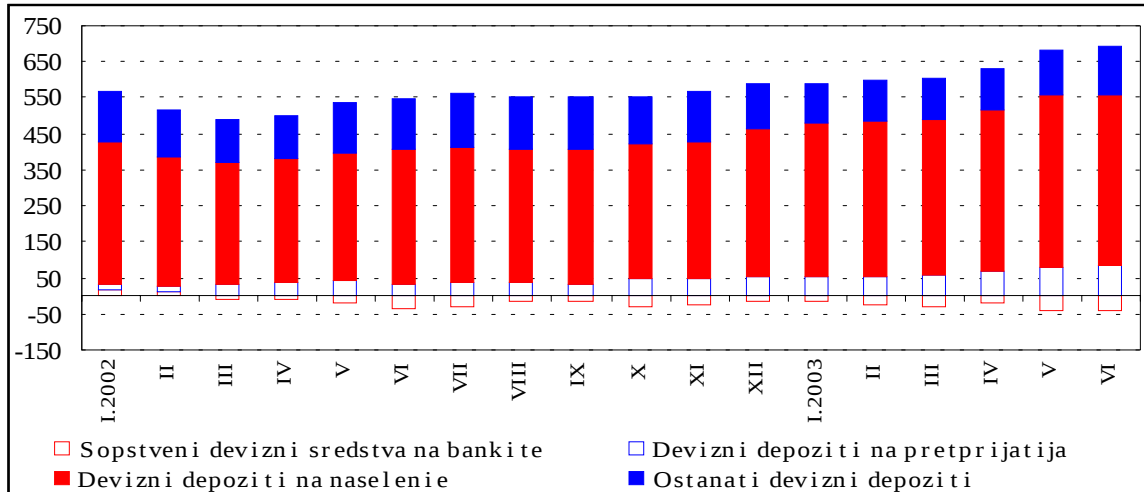
²² Vo kategorijata drugi obvrski, od avgust 2000 godina vleguvaat obvrskite sprema Bankata za me|unarodni presmetuvawa-BIS. Ovie obvrski bea celosno podmireni vo februar i 2001 godina.

nivoto na krajot na 2002 godina. Glavnite determinanti na registriraniot porast bea zgolemuwaweto na bruto deviznite rezervi na NBRM, pri redovno servisirawe na obvrskite sprema MMF.

Grafikon 31

Struktura na deviznite sredstva kaj bankite

(vo milioni SAD dolari)

Vkupnite devizni sredstva kaj delovnite banki ovlasteni za rabota so stranstvo vo prvoto polugodie od 2003 godina, vo odnos na krajot od 2002 godina, zabele`aa porast od 78,9 milioni SAD dolari, dostignuvaj}i nivo od 649,9 milioni dolari. Registriranoto zgolemuwawe e rezultat na porastot na deviznite depoziti na ekonomskite subjekti kaj bankite. Imeno, deviznite depoziti na ekonomskite subjekti kaj bankite na 30.06.2003 godina iznesuvaa 692,3 milioni SAD dolari i vo odnos na 31.12.2002 godina bea povisoki za 105,1 milion SAD dolari²³. Pritoa, registriran e porast na deviznite depoziti na naselenieto i pretprijatijata (za 58,7 milioni SAD dolari i 33,7 milioni SAD dolari, soodvetno). Ostanatite devizni depoziti na 30.06.2003 godina vo odnos na krajot na 2002 godina zabele`aa porast od 12,7 milioni SAD dolari i iznesuvaa 135,5 milioni SAD dolari. Vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina, bankite imaa pogolemi devizni obvrski koi predizvikaa kontinuirano namaluvawe na nivnite sopstveni devizni sredstva, koi na krajot na juni imaa negativan predznak.

3.5. Nadvore { en dolg

3.5.1. Sostojba na nadvore { niot dolg na Republika Makedonija i ostvareni dvi`ewa vo prvata polovina od 2003 godina

Vkupniot nadvore{en dolg²⁴ na Republika Makedonija vrz osnova na koristenie kratkoro~ni, srednoro~ni i dolgoro~ni krediti od stranski multilateralni, bilateralni i privatni kreditori na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina iznesuva{e 1.696,8 milioni SAD dolari. Od aspekt na ro~nosta, 95,2% od ovoj iznos (1.615,4 milioni SAD dolari) se odnesuvaat na dolgoro~niot dolg, dodeka ostatokot od 4,8% (81,4 milioni SAD dolari) se odnesuva na kratkoro~no zadol`uvawe. Pritoa, vo odnos na krajot od 2002 godina, vkupniot

²³ Analizata se odnesuva na vkupnite devizni depoziti na ekonomskite subjekti izrazeni vo amerikanski dolari (bez nivnata valutna struktura i intervalutarnite odnosi na valutite).

²⁴ Prethodni podatoci na NBRM.

nadvore { en dolg e zgolemen za 84,3 milioni SAD dolari, ili za 5,2%, { to vo uslovi na povisoki otplati vo odnos na povlekuvawa od stranstvo se dol`i na ostvarenite kursni razliki. Imeno, vo periodot januari-juni 2003 godina, amerikanskiot dolar kontinuirano depresira { e vo odnos na evroto, { to direktno se odrazi vrz dolarskoto iska`uvawe na nadvore { niot dolg na Republika Makedonija.

Tabela 20

Sostojba i promena na nadvore { niot dolg na Republika Makedonija vo periodot januari-juni 2003 godina

	Sostojba na 30.06.2003		Struktura	Promeni vo odnos na 31.12.2002	
	(vo milioni USD)	(vo %)		(vo milioni USD)	(vo %)
Srednoro~ni i dolgoro~ni zaemi i krediti	1,615.4	100.0	95.2	66.4	4.3
Glavnina	1,599.2	99.0		78.7	
Kamata	16.2	1.0		-12.3	
Kratkoro~ni krediti	81.4	100.0	4.8	17.8	28.0
Glavnina	77.8	95.6		17.2	
Kamata	3.6	4.4		0.6	
Vkupan dolg	1,696.8		100.0	84.2	5.2

Kratkoro~niot dolg na Republika Makedonija so sostojba na 30.06.2003 godina vo celost pretstavuva dolg na privatniot sektor (banki i nefinansiski trgovski dru{tva) so rok na dostasuvawe do edna godina. Vakvoto zadol`uvawe na privatniot sektor na kratok rok i po pazarni kamatni stapki e vo soglasnost so politikata na liberalizacija na kreditnite odnosi pomeju doma{nite pravni subjekti od privatniot sektor so stranstvo. Na krajot na prvoto polugodie od 2003 godina, kratkoro~niot dolg iznesuva { e 81,4 milioni SAD dolari i vo odnos na sostojbata na krajot od prethodnata godina be { e povisok za 17,1 milion SAD dolari, odnosno za 28,0%. Od vkupniot kratkoro~en dolg, 95,6% se odnesuvaat na obvrski vrz osnova na glavnina, a ostatokot otpa|a na kamata. Pritoa, vo prvoto polugodie od 2003 godina, vrz osnova na kratkoro~ni krediti bea povle~eni sredstva vo iznos od 46,0 milioni SAD dolari, od koi 45,0 milioni SAD dolari se finansiski krediti. Od vkupniot povle~en iznos 33,3 milioni SAD dolari povlekse delovnite banki, a trgovskite dru{tva koristele kratkoro~ni krediti vo iznos od 12,6 milioni SAD dolari. Vo periodot januari-juni 2003 godina, vkupniot iznos na plateni kratkoro~ni obvrski dostigna 29,2 milioni SAD dolari, od koi 28,0 milioni SAD dolari se odnesuvaat na otplati na finansiski krediti. Najgolemiot del od ovie sredstva, odnosno 23,0 milioni SAD dolari bea otplateni od strana na privatnite banki, a ostatokot od 6,1 milioni SAD dolari se otplati na trgovskite dru{tva sprema stranstvo po koristenii kratkoro~ni krediti.

Tabela 21

Povle eni sredstva i plateni obvrski po kreditori
vo periodot 01.01.2003-30.06.2003

	(vo milioni SAD dolari)	
	Povle�eni sredstva	Plateni obvrski
SREDNORO�NI I DOLGORO�NI KREDITI I ZAEMI	77,2	98,2
OFICIJALNI KREDITORI	58,6	62,6
MULTILATERALNI KREDITORI	50,3	34,4
IMF	5,6	10,6
IBRD	6,6	7,5
IDA	22,3	1,2
IFC	2,0	1,4
EBRD	1,0	5,3
EIB	0,5	4,1
Sovet na EDB	-	0,3
EUROFIMA	-	2,7
EU	11,7	1,1
IFAD	0,6	0,0
Evropska Agencija za rekonstrukcija	0,2	0,1
BILATERALNI KREDITORI	8,3	28,2
Pariski klub (reprogram 1995)	-	18,7
Neproprogramiran dolg	-	0,8
Pariski klub (reprogram 2000)	-	5,2
Novoskl�eni krediti	8,3	3,5
PRIVATNI KREDITORI	18,6	35,6
Londonski klub	-	8,8
Ostanati privatni kreditori	18,6	26,8
Banki i privatni finansiski institucii	11,4	22,3
Stranski pretprijatija	7,3	4,5
KRATKORO�NI KREDITI	46,0	29,2
Komercijalni krediti	0,0	0,9
Finansiski krediti	45,0	28,0
Kratkoro�ni bankarski linii	0,9	0,4
VKUPNO	123,2	127,5

Nadvore niot dolg na Republika Makedonija vrz osnova na srednoro ni i dolgoro ni krediti na 30.06.2003 godina iznesuva  e 1.615,4 milioni SAD dolari i vo odnos na 31.12.2002 godina bele i zgolemuвање za 66,4 milioni SAD dolari, ili za 4,3%. Pritoa, na obvrski po glavnina otpa aat 99,0% od vkupniot dolg, a na kamata ostanatite 1,0% od vkupniot srednoro en i dolgoro en dolg. Vo periodot januari-juni 2003 godina, od odobrenite srednoro ni i dolgoro ni krediti bea povle eni sredstva vo iznos od 77,2 milioni SAD dolari. Pritoa, najgolemiot del od sredstvata bea povle eni od multilateralnite kreditori (65,1%). Analizirano spored namenata, najgolem iznos na sredstva be  e povle en za poddr ka na platniot bilans i za sproveduvawe na strukturni reformi, vo najgolem del finansirani od Me unarodnoto zdru enie za razvoj (IDA). Taka, od ovaa institucija se povle eni 22,3 milioni SAD dolari, vrz osnova na slednive proekti: Proekt za poddr ka na

individualno zemjodelsko proizvodstvo, Proekt za socijalna poddr{ka, Proekt za rekonstrukcija na irigacioniot sistem, Proekt za olesnuvawe na trgovijata i transportot vo Jugoisto~na Evropa, Proekt za kultura i razvoj na zaednicite, Proekt za razvoj na deca i mladi, Proekt za reformi vo javniot sektor i Proekt za razvoj na op{tinite. Voedno, od Evropskata Unija bea povle~eni sredstva vo iznos od 11,7 milioni SAD dolari za Proektot za strukturno prilagoduвање. Od Me|unarodniot Monetaren Fond (IMF) vrz osnova na novosklu~eniot Stand by aran`man (april 2003 godina) bea povle~eni 5,6 milioni SAD dolari. Od Svetskata Banka se povle~eni sredstva vo iznos od 6,6 milioni SAD dolari i toa za: Proektot za podobruвање na energetskiot sistem, Proektot za razvoj na privatniot sektor i Proektot za rekonstrukcija na irigacionen sistem. Od bilateralnite kreditori vo prvoto polugodie od 2003 godina bea povle~eni 8,3 milioni SAD dolari (vrz osnova na novosklu~eni krediti), a od privatnite kreditori bea povle~eni 18,6 milioni SAD dolari, od koi 11,4 milioni SAD dolari od banki i privatni finansiski institucii.

Vkupnata otplata na dostasani srednoro~ni i dolgoro~ni obvrski vo prvata polovina od 2003 godina iznesuva {e 98,2 milioni SAD dolari. Najgolemiot del (70,0 milioni SAD dolari) od izvr{enite pla}awa sprema stranstvo vo tekot na prvoto polugodie od 2003 godina se odnesuvaat na multilateralnite i privatnite kreditori (34,4 milioni SAD dolari i 35,6 milioni SAD dolari, soodvetno), a potoa sleduvaat pla}awata sprema bilateralnite kreditori (28,2 milioni SAD dolari).

Vkupno povle~enite sredstva vrz osnova na kratkoro~ni, srednoro~ni i dolgoro~ni zaemi i krediti vo prvite {est meseci od 2003 godina iznesuvaa 123,2 milioni SAD dolari, nasproti 110,9 milioni SAD dolari vo istiот period od prethodnata godina. Istovremeno, Republika Makedonija prodol`i so redovната otplata na koristenite krediti i vo prvata polovina od 2003 godina bea otplateni 127,5 milioni SAD dolari, nasproti 132,3 milioni SAD dolari otplateni vo istiот period od prethodnata godina.

3.5.2. Struktura na dolgot

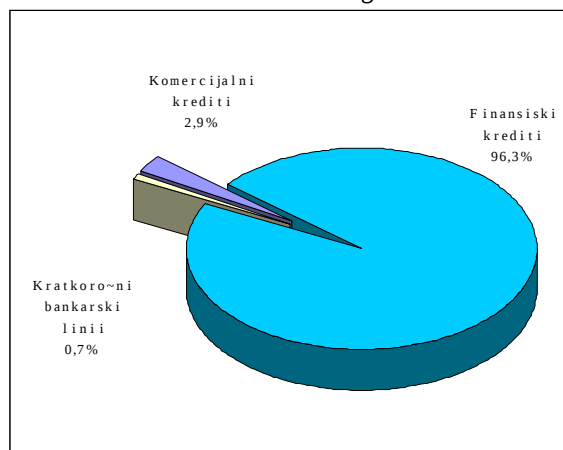
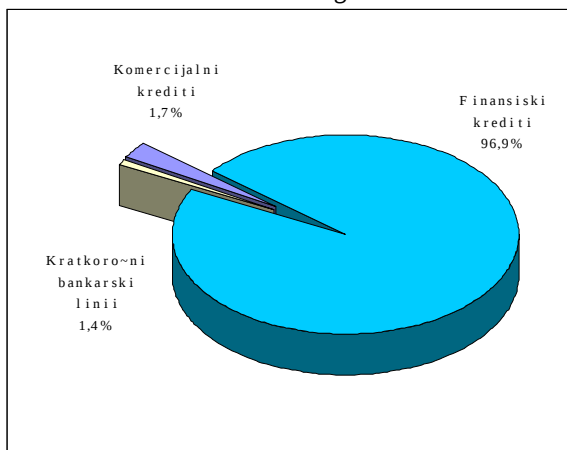
Strukturno analizirano, najgolem del, odnosno 96,9%, od vkupniот kratkoro~en dolg na Republika Makedonija na 30.06.2003 godina, se odnesuva na koristenі finansiski krediti. Istovremeno, u~estvoto na komercijalni krediti i kratkoro~nite bankarski linii dostigna 1,7% i 1,4%, soodvetno.

Grafikon 32

Struktura na kratkoročniot dolg po vidovi krediti

30.06.2003 godina

31.12.2002 godina

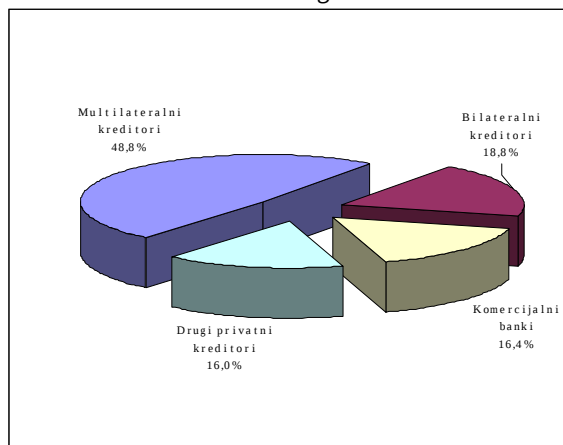
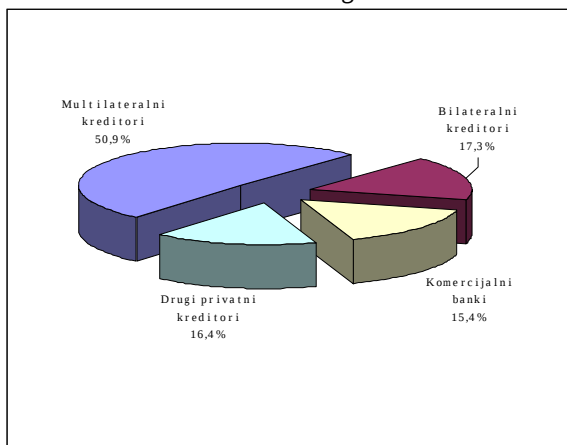
Vo strukturata na srednoročniot i dolgoročniot dolg na Republika Makedonija na 30.06.2003 godina, dominantno učešće od 68,2% imaat oficijalnite kreditori. Istovremeno, dolgot sprema privatnite kreditori pretstavuva 31,8% od vkupniot srednoročen i dolgoročen dolg na Republika Makedonija.

Grafikon 33

Struktura na srednoročniot i dolgoročniot dolg po vidovi stranski kreditori

30.06.2003 godina

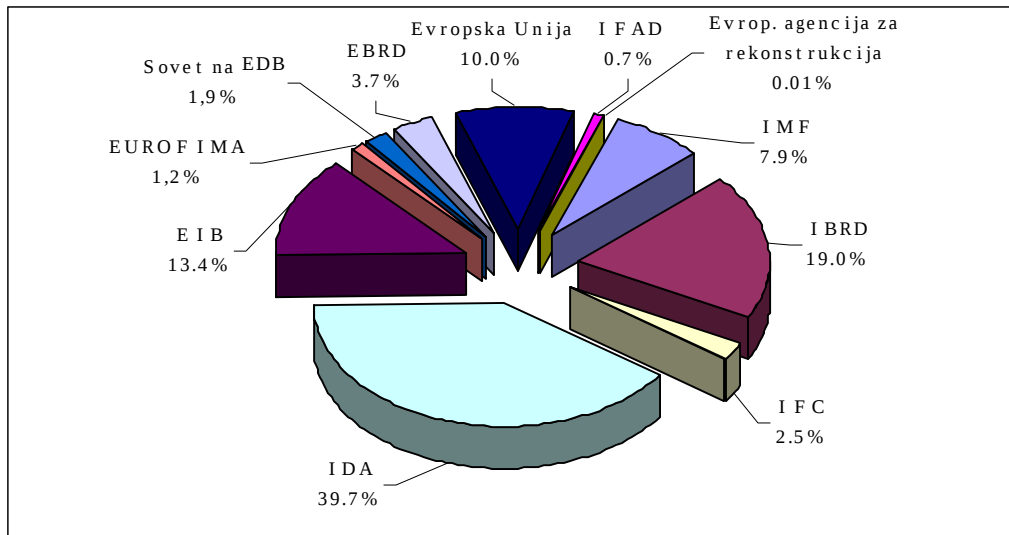
31.12.2002 godina

Vo strukturata na nadvoreniot dolg na Republika Makedonija sprema oficijalnite kreditori, najgolem del od dolgot, odnosno 74,6% se odnesuva na dolg sprema multilateralnite kreditori (porast za 2,5 procentni poeni vo sporedba so krajot na 2002 godina). Učešćeto na ovoj dolg vo vkupniot nadvoren dolg na krajot na juni 2003 godina iznesuva 50,9%. Od aspekt na poodelni kreditori, najgolem kreditor na Republika Makedonija od grupata multilateralni kreditori e Mejunarodnoto združenie za razvoj - IDA (39,7%), a potoa sleduvaat Mejunarodnata banka za obnova i razvoj - IBRD (19,0%) i Evropskata investiciona banka - EIB (13,4%).

Grafikon 34

Struktura na dolgot prema multilateralnite kreditori na 30.06.2003

Dolgot prema bilateralnite kreditori na krajot na juni 2003 godina so~inuva {e 17,3% od vkupniot nadvoro {en dolg na Republika Makedonija (namaluvawe za 1,5 procentni poeni vo sporedba so krajot na 2002 godina). Vo strukturata na bilateralniot dolg dominantno u~estvo od 74,0% ima reprogramiraniot dolg prema Pariski klub, a potoa sleduvaat novosklue nite krediti od bilateralnite kreditori so u~estvo od 26,0%.

Na krajot na prvoto polugodie na 2003 godina, dolgot prema privatnite kreditori so~inuva {e 30,3% od vkupniot dolg. Vo ramkite na privatnite kreditori, 48,4% otpa|aat na obvrski prema Londonskiot klub na kreditori. Od ostanatite obvrski, 36,0% se odnesuvaat prema stranski banki i finansiski institucii, a 15,6% prema stranski pretprijatija.

Analizata na vkupniot nadvoro {en dolg po dol`nici uka`uva deka na 30.06.2003 godina najgolemiot del od dolgot ili 1.383,2 milioni SAD dolari se odnesuva na javniot sektor. Od ovoj iznos, dolgot na Vladata na Republika Makedonija iznesuva 1.178,0 milioni SAD dolari, dolgot na NBRM iznesuva 64,8 milioni SAD dolari, a dolgot na javnite pretprijatija 140,0 milioni SAD dolari. Dolgot na subjektite od privatniot sektor vo Republika Makedonija gi vku~uva obvrskite na privatnite nefinansiski trgovski dru {tva vo iznos od 150,9 milioni SAD dolari i obvrskite na privatnite banki vo iznos od 81,3 milioni SAD dolari.